

Hoofdstuk 5 Een groot huis voor dominee Heldring (1804-1876)

Tijd van Burgers en Stoommachines 1800-1900

Lesbeschrijving Doel

- *De kinderen leren iets over wees- en straatkinderen
- *De kinderen weten dat christenen (uit de Reveilkring) deden aan armoedebestrijding en het verbeteren van sociale omstandigheden

Aantal lessen 3

Lesonderdelen Vertelling

Leerlingenboek

Verwerking

Vertelling JOCO EN OKKIE

Kwart voor negen: Tijd om naar school te gaan. Meneer Vlam, verpleger van de jongenszaal, blaast op zijn fluit. 'Aantreden! In de rij...klaar?' Dertig jongens in blauw gestreepte kleren gaan voor het gebouw staan. Ze schuifelen, fluisteren en stoeien. Okkie geeft de jongen voor hem een stomp. 'Netjes staan! Okkie, handen thuis! Jan, sta stil!... Kees... blijf van je neus af! Voorwaarts...mars!' In een rij marcheert de groep in de richting van het schoolgebouw. 'Halt!... Plaats rust!' Stilte. Meneer Vlam springt in de houding voor de onderwijzers. Ze lachen. Meester Gangel grapt: 'Een uniform en een paard, dan bent u een echte generaal.' Vriendelijk kijkt de meester naar de groep jongens. Allemaal kijken ze trots naar meneer Vlam. Behalve... Okkie.

'Meneer Vlam, wilt u vanmiddag de jongens begeleiden als we een wandeling door het dorp maken?' vraagt meester Gangel. 'Ik wil de jongens wat vertellen over Hoenderloo.' Meneer Vlam knikt en springt weer in de houding. 'Tot uw orders, meester!'

Achter meester Gangel lopen de jongens de school binnen. Okkie en Joco schuiven naast elkaar de schoolbank in. Joco heet eigenlijk Johannes Cornelis, maar zo noemt niemand hem, alleen de meester. Meester Gangel zet zich achter zijn lessenaar voor in de klas. Rustig kijkt hij de jongens aan. 't Wordt stil. Joco doet z'n armen over elkaar. Ha, nu gaat 't mooiste van de dag beginnen. Meester gaat vertellen. Vertellen uit dat grote Boek. Zulke mooie verhalen heeft hij vroeger nog nooit gehoord. Eigenlijk niemand. Piet, voor hem, komt ook uit Rotterdam. Hij is door z'n vader kreupel geslagen. En Antoon naast hem kan zó vreselijk liegen, dat-tie 't zelf gelooft. Enne Frits, die eet lijm op en drinkt bloemvaasjes leeg. Bah! En Jan... als meester langsloopt krimpt hij ineem, omdat hij vroeger thuis zoveel geslagen werd.

'Weten jullie dat de Heere Jezus mensen zoekt, die verloren zijn?' vraagt de meester. Joco knikt. Ja, dat heeft hij gehoord. De Heere Jezus maakt zondaren zalig. Hij hoort het gebrom van Okkie naast hem niet. Nee, Okkie vindt het hier helemaal niet fijn. Okkie verlangt weer naar de straten van Rotterdam, naar de zwerftochten en van ... Ademloos luistert Joco naar het verhaal wat meester vertelt. 't Gaat over een vrouw bij een put. De Heere Jezus vertelt haar over het Levende Water. 'Wat zal dat nu zijn?' vraagt Joco zich af...

'Jongens, wie van jullie weet wat een woestijn is?' vraagt meester Gangel na het Bijbelverhaal. Joco's vinger schiet in de lucht. 'Ja Joco.' 'Een hele grote.. ehhh... zandbak. Met zonder water!' Sommige jongens beginnen zachtjes te grinniken. Maar meesters ogen knikken vriendelijk. Hij begrijpt wat Joco bedoelt. 'Inderdaad, een plek met heel veel zand, waar nergens water is. Daar leek dit dorp ook

wel op. Misschien hebben jullie wel eens gehoord dat er in het dorp Hoenderloo twintig jaar geleden maar een paar plaggenhutten stonden. Dominee Heldring kwam hier tijdens een wandeling in dit dorpje. Hij zag toen dat er helemaal geen vers water was. Er was maar één waterton in het dorp voor alle mensen en kinderen. Soms was de hele ton leeggedronken en moesten de meisjes met emmers wel een half uur lopen voor water. Heel zuur water. Dominee Heldring moest opeens denken aan een belofte van de Heere God: *Want in de woestijn zullen wateren uitbarsten en beken in de wildernis.* En dat is hier gebeurd. Straks gaan we daar kijken.’ Blij kijkt Joco naar de meester. Alle jongens beginnen onrustig te schuifelen in hun bankje. Ha, fijn, eropuit! Alle jongens kijken blij, behalve... Okkie.

‘Kijk jongens’, wijst meester Gangel, ‘daar staat de boerderij van Brinkenbergh. Daar in de buurt is door dominee Heldring een put gegraven. Misschien zie je het rieten dak al.’ Joco probeert langs Frits te kijken. Maar hij ziet nog niet wat meester bedoelt ‘In de rij... Joco!’ De scherpe stem meneer Vlam zet Joco weer op de goede plek in de rij. Achter elkaar marcheren de jongens achter de meester aan. Meneer Vlam loopt achter de groep. ‘Rechts, links, rechts, links! Gooi je benen uit Okkie! Kom op!’ Even later staat de groep om het ronde rieten afdak boven de put.

Joco luistert naar de warme stem van meester Gangel. In gloedvolle woorden vertelt de meester hoe zijn vriend, dominee Heldring, met Gods hulp gezorgd heeft voor deze waterput. ‘t Is alsof hij dominee Heldring met opgestroopte mouwen aan het werk ziet. Hij hoort in gedachten de blijde, opgewonden stemmen als het water uit de diepe put omhoog borrelt. ‘t Lijkt wel alsof dominee Heldring zelf aan de rand van de put staat en in zijn Bijbeltje bladert. ‘Luister maar: *Een ieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten; maar zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten.* De Heere Jezus is het Levende Water.’ Hè?’ denkt Joco, ‘Levende Water.... Daar had de meester het vanmorgen ook over....

Joco luistert, maar Okkie kijkt rond. Hij denkt: Kan ik hier wegllopen?

Klokslag half acht. ‘Allemaal je nachtkleren aan jongens!’ Meneer Vlams stem dreunt door de grote slaapzaal. Joco legt z’n jasje netjes op de stoel naast z’n bed. Z’n broek eroverheen en dan schiet hij zijn nachtkleren aan. Vlug in bed. Meneer Vlam controleert of alle jongens liggen. ‘Ik wil niemand meer horen, jongens! Welterusten allemaal en een goede nacht.’ De verpleger draait zich om en verlaat de grote slaapzaal. Als hij weg is, klinkt hier en daar onderdrukt gelach. ‘Sst!, als tie ‘t hoort....’ Sommige waaghalzen glijpen even uit bed om een buurman een fikse por te geven. ‘t Duurt niet lang of overal zijn de jongens aan het dollen. Joco beeft van de pret als hij Antoon precies met zijn kussen op z’n hoofd gooit! En Okkie....? Okkie sluipt stilletjes naar het hoge raam. Zonder dat de andere jongens het merken duwt hij het grote raam verder naar boven en verdwijnt in de donkere nacht...

Plotseling zwaait de deur van de slaapzaal open. ‘Wat zijn jullie aan het doen?!’ Vliegensvlug duiken de jongens weer in hun bedden. Ze trekken de dekens hoog over zich heen. Zo lijkt het of ze diep slapen. Joco’s hart bonst in z’n keel. Ongemakkelijk ligt hij in bed. Z’n kussen heeft Antoon in bezit. Meneer Vlam loopt met grote passen de slaapzaal in. Ademloos luistert Joco naar zijn voetstappen. Dan blijft hij staan. Door z’n spleetjes van zijn ogen tuurt Joco naar meneer Vlam. Hij staat vlakbij... Precies bij het bed van Okkie. Dan loopt de verpleger snel de grote slaapzaal uit.

‘Okkie! fluistert Joco, ‘Okkie...!’ Geen antwoord. Maar... Okkies bed is leeg. Hij zucht diep. ‘Waar is hij? Wat is er met Okkie...?’ Urenlang ligt Joco met wijd opengesperde ogen aan Okkie te denken. Flitsen uit de straten van Rotterdam komen weer tevoorschijn. Samen in de bende van Okkie. Samen broodjes gappen bij de bakker. Altijd in angst dat je gegrepen werd. Nee, dan is het nu fijner. Nu geen honger meer. En ook geen dorst. Dorst? Hè? Had meester Gangel het daar ook niet over.

Opeens hoort hij weer duidelijk wat de meester vertelde vandaag. Met een warme klank sprak hij de woorden van de Heere Jezus: *Wie gedronken zal hebben van het water, dat ik hem geven zal.* De Heere Jezus is het Levende Water.' 'Lieve Heere Jezus', fluistert de rillende straatjongen uit Rotterdam stilletjes onder z'n deken, 'U woont boven de wolken. Maar meester heeft gezegd dat U mij wel horen kan, ook als ik heel zachies praat. Nu wou ik U vragen of U mij ook dat Water wil geven. En wilt U ook voor Okkie zorgen? Amen.' Dan valt hij in een diepe slaap.

De volgende morgen zitten de jongens stil aan de lange tafel in de eetzaal. Niemand zegt een woord. Telkens glijden hun blikken naar de lege plek aan de tafel. Daar zat Okkie altijd. Meneer Vlam ziet de blikken van de jongens wel. Hij raadt wel waar ze aan denken. Rustig begint hij te praten: 'Jullie denken aan Okkie, hè?' Overall wordt geknikt. 'Okkie is gevlucht. Hij verlangde naar zijn oude leven. Willen jullie voor hem bidden? Bidden dat hij het hier naar zijn zin heeft?' Vlug wrijft Joco met z'n mouw over zijn ogen. O, wat zou het fijn zijn als Okkie weer terugkwam.

Achtergrondinformatie

Ds. Ottho Gerhard Heldring werd op 17 mei 1804 geboren in Zevenaar. Hij was predikant in de Nederlands Hervormde Kerk. In 1838 schreef hij het boekje *De jenever erger dan de cholera*. Hij was directeur van de Heldringstichting. Hij stierf op 11 juli 1876 in Mariënbad (Oostenrijk-Hongarije) Hij behoorde tot de voormannen van het Reveil in Nederland.

Antwoorden verwerking

1. Eigen antwoorden
2. 1, 4, 2, 5, 3
3. Zaag, handboor, schaaf, hamer, staalborstel.
4. Eigen antwoord